

UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

TEACHER'S OPINIONS ON THE PROBLEMS ENCOUNTERED IN THE DISTANCE EDUCATION PROCESS

Ender KAZAK
Düzce Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Eğitim Yönetimi ve Denetimi
enderkazak@duzce.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5761-6330

Hasan Hüseyin KARAAHMETOĞLU
Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğü
İngilizce Öğretmeni
hhk18@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-7173-9484

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunları ve bu sorunlara buldukları çözüm önerilerini araştırmaktır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseninde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitimi öğretim yılında Düzce merkez ilçede çalışan 13 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlar; iletişim kaynaklı sorunlar, motivasyon düşüklüğünden kaynaklanan sorunlar, teknoloji kaynaklı sorunlar, öğrenci kaynaklı sorunlar, diğer sorunlar ve sosyalleşme sorunları olarak tespit edilmiştir. Öğretmenler, yaşanan sorunlara ilişkin çözüm olarak, teknolojik materyal ve altyapı desteği, güvenlik önlemleri, çevrimiçi iletişim platformlarını etkili kullanma, öğretmen-veli iş birliği, motivasyonu sağlama, sağlık tedbirleri alma olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak, dezavantajlı öğrencilerin teknolojik imkânlarla desteklenmesi, derslerin daha ilgi çekici hale getirilmesi açısından web 2 araçlarının kullanılması, internet ulaşımında sıkıntı yaşanan kırsal kesimlerde ücretsiz WIFI hizmetinin sunulması konularında önerilerde bulunulmuştur.

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the problems that teachers experience in the distance education process and the solutions they find to these problems. The study was conducted with the phenomenological design, one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 13 teachers working in the central district of Düzce in the 2022-2023 academic year. Data were collected using a semi-structured interview form. The obtained data were analyzed by content analysis technique. According to the findings obtained from the research, the problems faced by teachers in distance education; communication-related problems, problems arising from low motivation, technology-related problems, student-related problems, other problems and socialization problems. Teachers stated that the solutions to the problems they experienced were technological material and infrastructure support, security measures, effective use of online communication platforms, teacher-parent cooperation, motivation, and taking health measures. Based on the results obtained from the research, suggestions were made to support disadvantaged students with technological opportunities, to use web 2 tools to make the lessons more interesting, to provide free WIFI service that allows common use in rural areas where internet access is difficult.

Geliş Tarihi:
01.12.2022

Kabul Tarihi:
28.03.2023

Yayın Tarihi:
31.03.2023

Anahtar Kelimeler
Çevrimiçi eğitim
Öğretmen
Uzaktan eğitim

Keywords
Online education
Teacher
Distance education

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1213000>

Atıf/Cite as: Kazak, E. ve Karaahmetoğlu, H. H. (2023). Uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 13(1), 385-401.

Giriş

Eğitim sistemleri, sürekli gelişen ve değişen canlı yapılardır. Bu nedendir ki tarihsel süreçte farklı eğitim sistemlerinde farklı yöntem, teknik ve stratejiler kullanılmıştır. Çağın gerektirdiği bilimsel ve teknolojik gelişmeler, insanların değişen ihtiyaçları doğrultusunda yeni öğrenme yöntemleri ve ortamlarına ihtiyaç doğurmuştur. 21. yüzyıl küresel bilgi toplumunda gelişen teknoloji ile meydana gelen çok büyük değişim ve gelişmeler, yeni öğrenme ortamlarından birisi olan uzaktan eğitim kavramını ortaya çıkarmıştır (Yıldız, 2016). Holmberg (1995), uzaktan eğitimi, planlama, rehberlik ve öğretim boyutu bulunan, öğrenci ve öğretmenlerin ders yapılan ortamda bulunma zorunluluğu olmayan ve öğrencinin öğretmen denetiminde olmadığı bir yöntem olarak tanımlamıştır. Bu yönleriyle uzaktan eğitim, zorunlu eğitimde bireylerin eğitim kurumlarına gidemeyeceği olağanüstü durumlarda kullanılabilir en kolay eğitim modelidir (Kahraman, 2020).

Tüm dünyayı etkileyen koronavirüs salgınının bulgularına ilişkin ilk açıklama (Covid-19) Türkiye’de 11 Mart 2020 tarihinde yapılmıştır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), 11 Mart 2020 tarihinde koronavirüsü küresel bir salgın olarak ilan etmiştir (Saygı, 2021). Salgın, sosyal hayatın tüm alanlarını etkilemiştir. Her alanda olduğu gibi eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü okullar da salgından etkilenmiş ve okullar kapanmak durumunda kalmıştır. Okulların kapanması her ne kadar salgının önlenmesine katkı sağlasa da diğer yönden ülkeler için önemli maliyetler doğurmuştur. Bu yeni oluşan duruma birçok dünya ülkesi hazırlıksız yakalanmış ve kısa süre içerisinde uzaktan eğitime geçmek durumunda kalmıştır (Daniel, 2020). Türkiye’de 23 Mart 2020 tarihinden itibaren uzaktan eğitime geçileceği açıklanmıştır. Böylece, uzaktan eğitim kavramı hem sosyal hem de eğitim hayatımıza girmiştir (Karaca, Karaca, Karamustafaoglu ve Özcan, 2021).

Uzaktan eğitim, farklı ortamlarda bulunan öğretici ve öğrenen (kaynak ve alıcı) arasında çeşitli iletişim araçlarını kullanarak düzenli bir şekilde gerçekleştirilen eğitim teknolojisi uygulamasıdır (Herand ve Hatipoğlu, 2014). İşman (2011) uzaktan eğitimi, her kişinin kendi bireysel öğrenmesinden sorumlu olduğu, yüz yüze eğitimden farklı bir şekilde hem zaman olarak hem de mekân olarak esneklik sağlayan ve kişilerin olanakları doğrultusunda uygulanan eğitim sistemi olarak tanımlamaktadır. Uzaktan eğitim, öğrenmenin sorumluluğunu, doğası gereği öğrenene vermekte, öğrenenlerde öz-yönelimli ve öz-yönetimli öğrenme becerilerinin (Knowles, 1975) olmasını gerektirmektedir. Bu yönüyle uzaktan eğitim modeli daha çok yükseköğretimde, 21. yüzyılda ilk ve ortaöğretim kademelerinde kullanılmış, pandemi ile tüm örgün eğitim kurumlarında kullanılmaya devam etmiştir (Queen ve Lewis, 2011). Yılmazsoy ve Kahraman’a (2019) göre uzaktan eğitim, klasik sınıf yönetimi sürecinden farklı, öğrenciye daha fazla bireysel sorumluluk yükleyen, çevrimiçi öğrenmenin daha esnek olduğu bir eğitim şeklidir. Uzaktan eğitimin öncelikli hedefi, öğrenenin eğitim ve öğretim taleplerini karşılayacak öğretim programlarını geliştirmek ve çok sayıda kişinin etkili bir şekilde eğitimden yararlanmasını sağlamaktır (Girginer ve Özkul, 2014). Uzaktan eğitimin olumlu yanları olduğu gibi, uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan engeller ve sorunlar da bulunmaktadır. Uzaktan eğitim faaliyetlerinin yürütülmesinde geleneksel olarak yazışmalar, radyo, televizyon ve CD-ROM’lar aracılığıyla yayınlar bulunmaktadır. Son zamanlarda, Pocket-PC, öğrencilerin elde taşınabilir mobil cihazlarda indirilebilecek ve depolanabilecek ders içeriğine erişebilecekleri ek bir ortam da ortaya çıkmıştır (Richardson vd., 2013). Uzaktan eğitim, web tabanlı öğrenme, bilgisayar tabanlı öğrenme, sanal sınıflar gibi değişik süreçleri de içermektedir. Uzaktan eğitim içerikleri genel olarak internet, intranet, extranet, ses veya video kaseti, uydu TV veya CD-ROM vasıtalarıyla sağlanmaktadır (Kashora vd., 2016). Türkiye’de de Millî Eğitim Bakanlığı uzaktan eğitime geçmiş ve eğitim hizmetlerini dijital bir platform olan EBA (Eğitim Bilişim Ağı) ve televizyon aracılığıyla yürütmüştür. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından uzaktan eğitime geçilmesinin temel amacı, “öğrencileri dezavantajlı duruma düşürmemek” olarak açıklanmış ve uzaktan eğitim sürecinin merkezi televizyon ve internet olarak belirtilmiştir (MEB, 2020a). Bakanlık, 30 Mart 2020 tarihinde, uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ve öğretmen arasındaki mesafeyi kaldıran ve karşılıklı etkileşime fırsat sağlayan EBA (Eğitim Bilişim Ağı) canlı sınıf uygulamasını başlatmıştır (MEB, 2020b). Uzaktan eğitime öğretmen ve öğrencilerin hızlı bir şekilde uyum sağlamasında EBA sistemi büyük katkı sağlamıştır. EBA, öğretmen ve öğrencilerin zaman ve mekândan bağımsız bir şekilde ders içeriklerine ulaşmaya imkân sağlayan, yardımcı kaynakların, e-kitapların ve dijital içeriklerin yer aldığı çevrimiçi öğrenme platformudur (Avcı ve Akdeniz, 2021).

Uzaktan eğitim çeşitli nedenlerden dolayı geleneksel eğitime katılmayan öğrencilerin eğitime dâhil olmasına imkân sağlamaktadır (Evans ve Shortall, 2011; Schardt, Garrison ve Kochi, 2002). Uzaktan eğitim üzerine yapılan çalışmalarda, zamandan tasarruf sağlaması, maliyeti düşürmesi, daha fazla öğrenci ile yapılması, bilgi

üretim ve yaymada kolaylık sağlama, iletişimi kolaylaştırması ve hızlandırması, öğrenmeyi artırması (Balaban, 2012) gibi olumlu yönlerinin olduğu tespit edilmiştir. Teknolojik imkânlardan faydalanma, yaşam boyu öğrenme fırsatı oluşturması, alternatif öğrenme ortamları sunması, bireysel çalışmaya imkân sağlama ve zaman ve mekândan bağımsız olması uzaktan eğitimin diğer bazı avantajlarından (Bilgiç Doğan, 2014). Zaman ve mekân kısıtlamasının olmaması uzaktan eğitime görece bir rahatlık sağlamaktadır (Moore ve Kearsley, 2011). Zaman ve mekân kısıtlamasının olmaması, eğitimin yalnızca ulusal değil uluslararası standartlar gözetilerek de yapılandırılmasına katkı sağlayabilmektedir (Odabaş, 2003). Uzaktan eğitim, çeşitli eğitim tercihleri sunma, fırsat eşitliği oluşturma, maliyeti minimuma indirme, serbestlik ve içeriği zenginleştirme, niteliği yükseltme, bireysel çalışma ve öğrenme, öğrenciye sorumluluk kazandırma gibi faydalar sağlamaktadır (Kaya, 2002). Picciano (2017), uzaktan eğitimin sağladığı avantajlardan dolayı bireylere kolaylık (rahatlık) sağladığından bahsetmiş ve çok uzak olmayan bir gelecekte uzaktan eğitimin daha da yaygınlaşacağına vurgu yapmıştır.

Uzaktan eğitimin sunduğu imkanlar kadar öğrencilerin okulda sahip oldukları sosyal çevreyi ortadan kaldırdığından dolayı bazı sınırlılıkları da vardır (Hassenburg, 2009). Bu sınırlılıklardan bazıları, öğrencilerde sosyalleşmenin engellenmesi, tam öğrenmenin gerçekleşmemesi, çok fazla emek gerektirmesi ve zaman kaybına neden olması, sınırlı bir iletişim sağlama şeklinde ifade edilebilir. Uzaktan eğitim, öğrencilerin aktif olmadığı durumlarda tek yönlü bir iletişim sağlamaktadır (Ağır, 2007). Tek yönlü iletişimin olduğu ve eğitimde sosyal çevrenin sınırlandırıldığı durumlarda öğrenciler diğer öğrencilerle iletişim kuramaz ve akran eğitimi yoluyla öğrenme gibi etkili bir öğrenme yolundan mahrum kalırlar (Bolton ve Unwin, 1996; Cowan, 1995). Yüz yüze öğrenci iletişimini zorlaştırması, sosyalleşmeye engel teşkil etmesi, nasıl öğreneceğini bilmeyen bireylerde öğrenme sorunu yaşanması, çalışan bireylerde dinlenme zamanını alması, beceri ve uygulamaya dönük derslerde eksik kalınması uzaktan eğitimin diğer bazı sınırlılıklarından (Akyürek, 2020). İletişim sorunları, velilerde sorunlar ve öğrencilerin öğrenmesi ile ilgili sorunlar (Çarkın ve Akyavuz, 2020) uzaktan eğitimin diğer dezavantajlarından. Uzaktan eğitimin en büyük olumsuzluklardan biri, öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişimi sınırlandırmasıdır. Geleneksel eğitimde öğretmen öğrenciden anında dönüt alırken, uzaktan eğitimde öğrenciden alınan dönütler zaman almakta ve bu da sorun teşkil etmektedir (Oliveria, Penedo ve Pereira, 2018). Velilerle ilgili sorunlar, rahatlık, sınıf yönetiminde zorluklar, motivasyonu sağlayamama, teknoloji bağımlılığı, hareketsizlik, erişim ve altyapı sorunları gibi olumsuz durumlar uzaktan eğitimle ilgili yapılan araştırma sonuçlarından (Fidan, 2020).

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ve öğrenciler okul ortamından uzak kalmışlar ve öğrenciler akranları ile sosyal ilişkiler kuramamışlardır. Bu durum birçok problemi de beraberinde getirmiştir. Pandemi'nin etkisi halen görülmekte ve uzaktan eğitime zaman zaman ihtiyaç duyulmaktadır. Pandemi esnasında ve sonrasında oluşan bu yeni süreçte öğretmenlerin daha fazla sorumluluk aldıkları ve daha çok görev üstlendikleri görülmektedir (Demir ve Özdaş, 2020). Belirsizliğin egemen olduğu günümüz dünyasında, insanlığı ne gibi tehditlerin beklediğini öngörmek zordur. Dünyanın, farklı hastalıklar nedeniyle, farklı savaş taktikleriyle ve daha bilinmez birçok nedenle uzaktan eğitime olan ihtiyacının bitmeyeceği, gözlenen ve tahmin edilebilen bir durum olarak görülebilir. Bu nedenle, etkisi azalmış gibi görünse de yapılan her bir çalışma alandaki günümüz sorunlarının tespitine katkı sağlayacak ve gelecekte karşılaşılabilecek sorunların çözümünde rehber olabilecektir. Bu araştırma, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları belirlemeyi ve bu konuda sürecin en önemli parçası olan öğretmenlerin görüşlerini betimlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri çevrim içi eğitimler sırasında ne gibi sorunlar ile karşılaşmışlardır?
- Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri çevrim içi eğitimler sırasında karşılaştıkları sorunlara ilişkin nasıl çözüm yolları bulmuşlardır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma, nitel araştırma deseninde tasarlanmıştır. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve belge analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir

biçimde ortaya konduğu, nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim deseni yürütülmüştür. Olgubilim deseni, günlük yaşamda farkında olduğumuz fakat derinlemesine ve ayrıntılı bir biçimde bilgi sahibi olmadığımız olgu durumlarına odaklanmaktadır (Creswell, 2013; Ersoy, 2016; Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu çalışmada, dünya genelinde etkisini sürdüren Covid-19 nedeniyle uzaktan eğitimde yaşanan sorunlar, bu süreci birebir deneyimleyen öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda incelendiği için olgubilim deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2022/2023 eğitim öğretim yılında Düzce ili Merkez ilçesinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet ilkokul ve ortaokullarında görev yapan dört sınıf ve dokuz branş öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, nitel araştırmalarda kullanılan amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleminde evrende var olan farklı durumları yansıtacak şekilde bütün örneklem birliktedir ve sorun farklı boyutları ile değerlendirilir. Farklı tipteki örneklem alınırsa amaç ortak ya da paylaşılan durumların olup olmadığını belirlemeye çalışmaktır (Erdoğan, 1998; Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu amaçla, çalışma grubu belirlenirken kıdem, cinsiyet, yaş gibi farklı değişkenler dikkate alınarak maksimum çeşitlilik sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca, çalışma grubunun, görev yaptıkları okulların farklı kademelerde (üç ilkokul ve altı ortaokul) olması sağlanmıştır. Bu yolla, okullar ve dolayısıyla yaşanan sorunlar açısından çeşitliliği sağlamak hedeflenmiştir. Çalışma grubuna ilişkin kişisel bilgiler tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

Katılımcılar	Branş	Okul Türü
Ö1	Sınıf	İlkokul
Ö2	Türkçe	Ortaokul
Ö3	İngilizce	Ortaokul
Ö4	Türkçe	Ortaokul
Ö5	Görsel Sanatlar	Ortaokul
Ö6	Matematik	Ortaokul
Ö7	İngilizce	Ortaokul
Ö8	İngilizce	Ortaokul
Ö9	Müzik	Ortaokul
Ö10	Bilişim Teknolojileri	Ortaokul
Ö11	Sınıf	İlkokul
Ö12	Sınıf	İlkokul
Ö13	Sınıf	İlkokul

Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışma grubu, farklı branşlardan ve iki farklı okul türünden katılımcılardan oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda iki adet açık uçlu soru hazırlanmıştır. Görüşme formunun geliştirilmesi sürecinde ilgili alan yazın taranarak açık uçlu görüşme soruları araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Görüşme soruları hazırlandıktan sonra eğitim bilimleri alanında bir öğretim üyesinden uzman görüşü alınmıştır. Uzmandan gelen dönütler doğrultusunda form düzenlenmiştir. Soruların anlaşılabilirliğini tespit edebilmek amacıyla iki öğretmen ile pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamada olumsuz bir dönüt gelmediği tespit edilerek görüşme formuna son hali verilmiş ve asıl uygulamaya geçilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada, uzaktan eğitim sürecinde ilk ve ortaokul öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ve bu sorunlara nasıl çözüm yolları bulduklarına ilişkin öğretmen görüşleri alınmak istenmiştir. Veriler toplanmadan önce Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan 21.07.2022 tarih ve 2022/351karar sayılı etik izni alınmıştır. Çalışma grubu belirlendikten sonra katılımcılarla uygun olan zaman dilimleri tespit edilmiştir. Çalışma grubuna, görüşme başlamadan önce, görüşmelerin en az 15-20 dakika süreceği, kimliklerinin hiçbir şekilde başka kişilerle paylaşılmayacağı, elde edilen bilgilerin/bulguların sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacağı bildirilmiştir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin gönüllü olmasına dikkat edilmiştir. Görüşmeler, 2022-2023 eğitim öğretim yılı güz döneminde okullar ziyaret edilerek gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanmış olan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Yapılan işlem ise benzerlik gösteren verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Fraenkel ve Wallen, 2000; Yıldırım ve Şimşek, 2021). 13 öğretmen ile toplamda 260 dakikalık görüşme yapılmış, yapılan kayıtlar araştırmacı tarafından deşifre edilerek görüşme metnine transkript edilmiştir. Metinler, sorulan sorulara verilen yanıtlara göre sınıflandırılmış ve düzenlenmiştir. Analiz aşamasının son adımı olarak elde edilen tema ve alt temalar, eğitim bilimleri ve nitel araştırma konularında bir uzman görüşüne sunulmuş ve temalar üzerinde kodlayıcılar arası güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Bu işlemde $Güvenirlik = \frac{Görüş\ Birliği}{(Görüş\ Birliği + Görüş\ Aynılığı)} \times 100$ formülünden yararlanılmıştır. Bu işlem sonrası, kodlayıcılar arası güvenilirlik düzeyinin birinci tema için %89,8, ikinci tema için %92 olduğu görülmüştür (Miles ve Huberman, 1994).

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliğine İlişkin Önlemler

Nitel araştırmada geçerlik, bilimsel bulguların doğruluğu ile güvenilirlik ise bilimsel bulguların tekrarlanabilirliği ile ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu doğrultuda, araştırmanın geçerliği ve güvenilirliğini artırmak için bazı önlemler alınmıştır. Araştırmanın inandırıcılığını artırmak amacıyla, yarı yapılandırılmış form geliştirilirken konu ile ilgili alan yazın incelenmiştir. Bu aşamada üç öğretmen ile ön görüşme yapılmış, forma son şekli verilirken bu görüşlerden ve uzman görüşünden yararlanılmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin görüşlerini herhangi bir endişe hissetmeden samimi bir şekilde ifade etmeleri için araştırmanın amacı açıklanmış ve ses kaydı için izin alınmış ve ses kaydı alınmasını istemeyen öğretmenlerin kaydı yapılmamıştır. Görüşmeler Word dosyasına aktarıldıktan sonra çıktılar alınmış ve bu çıktılar, ilgili katılımcıya okutularak katılımcı teyidi alınmıştır. Araştırmada inandırıcılığı artırabilmek için maksimum çeşitlilik sağlanarak, farklı kademelerdeki (ilk ve ortaokul) ve farklı branşlardaki öğretmenlerin görüşlerinin alınmasına özen gösterilmiştir. Araştırmanın iç güvenilirliğini (tutarlılığını) artırmak için elde edilen kodlar, katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar ile desteklenmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini artırabilmek için araştırmanın her aşamasında (araştırma sorularının hazırlanması, alt temaların oluşturulması, kodlamaların yapılması) eğitim bilimleri alanında çalışan ve nitel araştırmalar konusunda çalışmalar yapan bir öğretim üyesinin görüşünden yararlanılmıştır. Araştırmanın dış güvenilirliğini (teyit edilebilirliğini) artırmak için ayrıntılı bir betimleme yapılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada görüşmelerden elde edilen bulgular, araştırma soruları bağlamında, iki başlık altında ele alınmıştır.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar

Katılımcıların uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular kod ve alt temalar şeklinde Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar Teması

Alt Temalar	Kodlar	Katılımcı
İletişim Kaynaklı Sorunlar	Tek yönlü iletişim	Ö1, Ö6, Ö7, Ö9
	Dikkat dağınıklığı	Ö2, Ö11
	Dönüt alamama	Ö1, Ö4, Ö7, Ö12, Ö13
Motivasyon Düşüklüğünden Kaynaklanan Sorunlar	Ders esnasında başka işlerle uğraşma	Ö2, Ö7, Ö4
	Ödevlerin yapılmaması	Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö10, Ö12
	Öğrenci motivasyon düşüklüğü	Ö3, Ö4, Ö5, Ö8, Ö10
	Öğrenci ilgisizliği	Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9
	Derse katılımının az olması	Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12
Teknoloji Kaynaklı Sorunlar	Ders esnasında keyfilik	Ö4, Ö5, Ö2, Ö7
	Uygulamaya dönük derslerde yaşanan sorunlar	Ö1, Ö5, Ö9, Ö10
	Ses kalitesinin düşük olması	Ö1, Ö5, Ö8, Ö9
	Bağlantı sorunları ve internete erişim sorunu	Ö1, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11
	Teknolojik araç yetersizliği ve eksikliği	Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö12, Ö13
	Dijital materyal ve içerik eksiklikleri	Ö3
Öğrenci Kaynaklı Sorunlar	Altyapı sorunları	Ö4, Ö6, Ö8, Ö10
	Teknolojik okuryazarlık eksikliği	Ö3, Ö4, Ö11
	Derse farklı isimlerle girmeye çalışma	Ö2, Ö5, Ö6, Ö7
	Derse dışarıdan müdahale olması	Ö5, Ö7
	Kameranın kapalı olması	Ö9, Ö13
	Ders esnasında konuşmalar ve gürültü olması	Ö10, Ö13
	Öğrenci dikkat süresinin kısa olması	Ö1, Ö11, Ö12, Ö13
	Ev ortamı kaynaklı sorunlar	Ö1, Ö4, Ö5, Ö7, Ö11, Ö12, Ö13
Diğer Sorunlar	Teknolojik kullanmada yetersizlik	Ö3, Ö4, Ö11, Ö12, Ö13
	Konsantrasyon sorunları	Ö1, Ö3
	Veliye ulaşmada karşılaşılan zorluklar	Ö4
	Fırsat eşitsizliği yaratması	Ö1, Ö4, Ö7, Ö10
Sosyalleşme Sorunları	Derslerin erken saatte başlaması	Ö8
	Sağlık sorunlarına yol açması	Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö12
	Sosyalleşmeye engel teşkil etmesi	Ö4, Ö5
	Teknoloji bağımlılığının etkileri	Ö4

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğretmenlerin uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri başlığı altında, iletişim kaynaklı sorunlar, motivasyon düşüklüğünden kaynaklanan sorunlar, teknoloji kaynaklı sorunlar, öğrenci kaynaklı sorunlar, diğer sorunlar ve sosyalleşme sorunları şeklinde altı alt tema ve bu alt temalarla bağlantılı 30 kod oluşturulmuştur. Katılımcıların en sık dile getirdikleri görüş, derse katılımın az olmasıdır. Bu konudaki katılımcı görüşlerini içeren doğrudan alıntılar aşağıdadır.

“Uzaktan eğitimde yaşadığım sorunlardan biri bazı sınıflarda derse katılım oldukça yeterli iken bazı sınıflarda derse katılım oldukça düşüktü. Öyle ki sadece dört öğrenci katılım ile bir sınıfta dönemi bitirdim. Bu da öğrenciler arasında uçurum oluşmasına neden oldu.” (Ö7)

“Bunun dışında zaten eğitim sistemimizde sanatta ilgili derslere müzik, beden, resim gibi derslere çok fazla ilgi olmadığı için sistem buna izin vermediği için öğrenciler zaten derse devam etmediler. Yani atıyorum, aynı sınıftan 15 öğrenci matematik dersine giriyorsa bana gelen öğrenci sayısı yedi veya sekizdi.” (Ö9)

Öğretmenler, özellikle çevrimiçi eğitimin başladığı ilk zamanlarda teknolojik uygulamalarını kullanma konusunda yetersizlik hissettiklerini, kısa sürede gerekli eğitimleri alarak bu sorunu aştıklarını ifade etmişlerdir. Bu konudaki katılımcı görüşlerini içeren doğrudan alıntılar aşağıdadır.

“Daha önce uzaktan eğitim programlarını kullanmadım. Öncelikle altyapı gerektiren ZOOM, EBA gibi programları öğrenmem gerekti. Sürece bu programları nasıl kullanacağımı videolardan öğrenerek başladım” (Ö4)

“Uzaktan eğitimin başladığı ilk zamanlarda daha önce uzaktan eğitim süreçleri hakkında bilgim olmadığı için öncelikle bu konuda eğitim almam gerekti. ZOOM gibi programların nasıl kullanılacağını öğrendim ilk etapta. Hem velilerimi hem de öğrencilerimi EBA, ZOOM konusunda bilgilendirdim...” (Ö13)

Katılımcılar tarafından sıklıkla dile getirilen bir başka sorun da teknolojik araç yetersizliği olmuştur. Bu konudaki katılımcı görüşlerini içeren doğrudan alıntılar aşağıdadır.

“Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerimin hepsi derslere katılamadı. Bunun başlıca sebebi öğrencilerimin hepsinde tablet, bilgisayar ya da internet olamamasıydı.” (Ö12)

“En büyük sorun benim için bazı öğrencilerim büyük ekrandan bilgisayar ekrandan ders takip ederken bazıları telefonda yazıları okumaya çalıştılar ve zorlandılar. Derse girme imkânı olmayan öğrenciler de konularda çok geri kaldılar.” (Ö1)

Katılımcılar tarafından vurgulanan sorunlardan bir diğeri ise iletişim sorunları olmuştur. Bu konudaki katılımcı görüşlerini içeren doğrudan alıntılar aşağıdadır.

“Ses ve görüntü kalitesinin iyi olmamasının iletişimi zorlaştırdı. Özellikle Görsel Sanatlar dersinde öğrenci çalışmasının kâğıdın dokusuna kadar net görülmesi yöntem ve tekniğin değerlendirmesi açısından çok önemlidir.” (Ö5)

“Öğrenciler kameralarını farklı sebepler öne sürerek kapalı tuttular... Öğrencilerin kameralarının kapalı olması ve ses sorunu olmamasına rağmen soru sorulduğunda ses vermemesi tek yönlü bir iletişime sebep oldu.” (Ö7)

Katılımcılar tarafından vurgulanan sorunlardan bir tanesi de ev ortamı kaynaklı sorunlar olmuştur. Bu konudaki katılımcı görüşlerini içeren doğrudan alıntılar aşağıdadır.

“Eşim de öğretmen olduğu için aynı anda ders yapmak durumunda kaldık. Çocuklarla ilgilenen evde kimse yoktu. Bu durumda evde kendi çocuklarım başıboş gibi kaldıklarından dolayı gürültü yaptılar. İsteklerde bulundular bu da ders anlatırken zaman zaman konsantrasyonumu etkiledi.” (Ö1)

“Küçük yaşta çocuğum da olduğu için ben online ders yaptığımda ister istemez çocuğum ağladı gürültü yaptı. Ders esnasında ara verip çocuğumla ilgilenmek durumunda kaldığım zamanlar oldu.” (Ö7)

“Ders esnasında dışarda gelen dikkat dağıtıcı durumlarda oldu. Küçük kardeşlerin ders esnasında öğrencileri rahatsız ettiği durumlar oldu.” (Ö13)

Uygulama gerektiren derslere giren katılımcılar uygulama derslerine dönük sorunlara vurgu yapmışlardır. Bu konudaki katılımcı görüşlerini içeren doğrudan alıntılar aşağıdadır.

“Diğer bir husus benim dersim uygulamalı bir ders sesle alakalı bir ders dolayısıyla senkronla alakalı problemler ortaya çıktı.” (Ö9)

“İkinci dönem ise ders müfredatında yer alan kodlama eğitimi uzaktan eğitim sürecinde başlı başına sorun oldu. Çünkü kodlama eğitimini Scratch 3.0 adlı program ile ekranımı yansıtarak öğrencilere anlatmayı ve yaptırmayı amaçladım. Buradaki sorunlar ise genelde teknik problemlerden kaynaklı oldu. Mesela; Uygulamaları kaydetme sürecinde de problemler vardı. Bazı öğrenciler kaydetme sırasında zorlandılar ve yüz yüze eğitimde olduğu gibi yanlarında olmadığım için yardımcı olmakta zorlanıyordum.” (Ö10)

Katılımcılar tarafından sıklıkla vurgulanan bir başka sorunda verilen ödevlerin yapılmaması olmuştur. Bu konudaki katılımcı görüşlerini içeren doğrudan alıntılar aşağıdadır.

“Öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerinin gelişmemiş olması süreci zorlaştıran başka bir etkendi. Bu durum öğrenci açısından aynı zamanda bir bahane olarak kullanıldı ve verilen ödevler yapılmadı.” (Ö3)

“Sınavların olamamasından dolayı öğrencilerde ders katılım motivasyonu da düşüktü. Durum böyle olunca verilen ödevleri de yapmadılar ve takibi de oldukça zordu.” (Ö4)

Özellikle ilkokulda çalışan katılımcılar tarafından öğrencilerin dikkat sürelerinin kısa olduğu vurgulanmıştır. Bu konudaki katılımcı görüşlerini içeren doğrudan alıntılar aşağıdadır.

“Özellikle bizim dersine girdiğimiz yaş gruplarında dikkat süreleri çok kısa oluyor ve online ortamda çocukların dikkatini toplayabilmek de zor oluyor. Online eğitimin ilkokul seviyesine pek uygun olmadığını söyleyebilirim.” (Ö13)

“Öğrencileri küçük yaşta olduklarından dolayı saatlerce ekran karşısında tutmak zor ve zararlı oldu.” (Ö11)

“Öğrencilerin sürekli oturma modunda, dinleme modunda olmaları öğrenci dikkatinin de azalmasına sebep oldu. Öğrencilerim küçük yaşlarda olduğundan dolayı dikkat süreleri çok kısa ve çabuk sıkılıyorlar.” (Ö1)

Katılımcılar tarafından en az dile getirilen sorunlar; veliye ulaşmada sorunlar, derslerin erken saatte başlaması ve ders esnasında keyfilik ve teknoloji bağımlılığı olmuştur. Bu konudaki katılımcı görüşlerini içeren doğrudan alıntılar aşağıdadır.

“Özellikle derslere karşı ilgisiz olan öğrencilerimin velilerine ulaşmakta da ilk başlarda çok sorunlar yaşadım. Sonrasında bir şekilde irtibat sağladım.” (Ö4)

Derslerin erken saatte başlaması konusundaki katılımcı görüşünü içeren doğrudan alıntı aşağıda verilmiştir.

“Bazı öğrencilerin derse geç katılmalarının sebebi derslerin 8’de yani erken saatte başlaması. Öğrenci devamsızlığını bir sebebi de bu...” (Ö8)

Ders esnasında keyfilik konusundaki katılımcı görüşünü içeren doğrudan alıntı aşağıda verilmiştir.

“Bazı öğrencilerin keyfi rahat davranışlarda bulunduğunu da süreçte gözlemledim. Yani canı istediğinde katılan istemediğinde ses vermeyen öğrenciler oldu.” (Ö4)

Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Çözümleri

Katılımcılara uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlara ilişkin çözümleri sorulmuş ve elde edilen kod ve alt temalar Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Çözümler Teması

Alt Temalar	Kodlar	Katılımcı
Teknolojik Materyal ve Alt Yapı Desteği	Alt yapı desteği	Ö1, Ö6, Ö8
	Fırsat eşitliği sunma	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö11, Ö13
	EBA destek noktalarına yönlendirme	Ö1, Ö10, Ö13
Güvenlik Önlemleri	Derse giriş şifresini değiştirmek	Ö2, Ö7
Çevrimiçi İletişim Platformlarını Etkili Kullanma	Çevrimiçi iletişim kanalları oluşturma	Ö5, Ö8, Ö9, Ö12, Ö13
	Çevrimiçi ödevler	Ö1, Ö5, Ö11, Ö12, Ö13
	Teknolojik destek verme	Ö1, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11
Öğretmen-Veli iş birliği	Öğretmen-veli iş birliği sağlama	Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö12
	Yoklama alınması	Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö10
	Öğrenciye rehberlik etme ve yönlendirme	Ö1, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11
Motivasyonu Sağlama	Motivasyonunu artırmaya yönelik faaliyetler	Ö1, Ö2, Ö5, Ö7, Ö10, Ö11
	Görselliğe önem verme	Ö5, Ö7
	Dersi ilgi çekici hale getirme	Ö2, Ö5, Ö7, Ö9, Ö12
	Öğrencilere yeteri kadar söz hakkı verme	Ö1, Ö7
Sağlık Tedbirleri Alma	Ders içinde kısa molalar vererek hareket etmelerini sağlamak	Ö1, Ö7
Zümre Öğretmenleri Desteği	Zümre öğretmenleri ile sorunlara ortaklaşa çözümler bulma	Ö12

Tablo 3’te görüldüğü gibi öğretmenlerin uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlara ilişkin çözüm önerileri başlığı altında, teknolojik materyal ve altyapı desteği, güvenlik önlemleri, çevrimiçi iletişim platformlarını etkili kullanma, öğretmen-veli iş birliği, motivasyonu sağlama, sağlık tedbirleri alma ve Zümre Öğretmenleri Desteği, şeklinde 7 alt tema ve bu temalarla bağlantılı 17 kod oluşturulmuştur. Tablo 3’te katılımcıların en sık dile getirdikleri görüşler öğretmen-veli iş birliği sağlama konusunda olduğu görülmektedir. Bu konudaki katılımcı görüşlerini içeren doğrudan alıntılar aşağıdadır.

“İnterneti olmayan velilerime bizzat telefonla arayarak ulaştım. O şekilde ödevleri ulaştırdım. Derse geç gelen öğrencim olduğunda yine aynı şekilde velisi ile irtibata geçtim ve çözmeye çalıştım. Velisine, öğrencinin derse zamanında gelmesi gerektiğini açıkladım ve yoklama alındığını, bunun idareye bildirildiğini söyledim ve veliler de bu konuda yardımcı oldular.” (Ö1)

“Öğrencilerin devamsızlık yapmasını engellemek için veli desteğine ihtiyaç duydum. Uzaktan eğitimin önemini kavramaları ve öğrencilerini derslere katılımlarını sağlamaları için zaman zaman velilerle görüşmeler yaptım. Velilerle iş birliği içinde bu sorunu çözmeye çalıştım.” (Ö3)

“Derse katılımı artırmak için velilerden destek aldım ve yoklamanın notlar üzerinde etki edeceğini söyleyerek katılımı artırmaya çalıştım.” (Ö7)

En sık dile getirilen bir başka görüş ise teknoloji desteği ve teknolojik araç desteği verme olduğu görülmüştür. Bu konudaki katılımcı görüşlerini içeren doğrudan alıntılar aşağıdadır.

“Derse giremeyen öğrencilerim oldu. Onlara da kısa videolar çekip gönderdim. Ödev kontrolleri yaptım.” (Ö11)

“İkinci dönem bakanlığımızın desteğiyle 20 tane öğrencimize tablet ulaştırdık, bunu da çözüme ekleyebiliriz.” (Ö8)

“Öğrencilerin teknik altyapı yetersizliği, eğitimde teknolojik bakımdan eşitsizliklerin ve internet kotası gibi problemlerin çözümünü sağlayamadım. Bu zaten benim çözebileceğim bir konu değildi. Ama ihtiyacı olan öğrencilere imkânlar dâhilinde okul yönetimi tablet veya bilgisayar temin edebildi.” (Ö10)

Katılımcılar tarafından vurgu yapılan bir başka görüş ise dersi ilgi çekici hale getirme olmuştur. Bu konudaki katılımcı görüşlerini içeren doğrudan alıntılar aşağıdadır.

“Tıpkı yüz yüze derslerimizde olduğu gibi uzaktan eğitimde de konunun aktarımı için videolar, animasyonlar izlettirdim. Öğrenci ilgisini sürekliliğini korumak, diğer öğrencileri cesaretlendirmek için kişisel çalışmaların, eskizlerin ders sırasında kritikleri yaptık.” (Ö5)

“Derse katılıp söz hakkı alan öğrencilere artı vererek teşvik etmeye onları derse katmaya tek yönlü iletişimi aşmaya çalıştım.” (Ö7)

“Yapılan çalışmalarını online platformlar kurarak oralarda yayınladık. Bu velilerinde çok hoşuna gitti. Online etkinlikler yapmaya çalıştım. Online etkinliklerin olması öğrencilerin derse olan ilgilerini artırdı.” (Ö12)

Katılımcılar tarafından vurgu yapılan bir başka görüş ise fırsat eşitliği imkânları sunma olmuştur. Bu konudaki katılımcı görüşlerini içeren doğrudan alıntılar aşağıdadır.

“Öğrencilerin çoğu canlı derslere katıldı ve bir kısım öğrenciler de aileleri okula da göndermedikleri için derslere katılamadılar. Evde zaman zaman yaşamış olduğum bilgisayar ihtiyacı eksikliğini çalıştığım okuldan ödünç bilgisayar alarak çözmeye çalıştım. Bazen elektrik gittiğinde onun yerine telafi dersleri yaptım.” (Ö1)

“Ders içeriklerinin eksik kaldığını fark ettiğim noktalarda online ödevler göndererek telafi etmeye çalıştım.” (Ö3)

“Derse giremeyen öğrencilerim oldu. Onlara da kısa videolar çekip gönderdim. Ödev kontrolleri yaptım.” (Ö3)

Katılımcılar tarafından en az dile getirilen görüşlerden bir tanesi molalar vererek hareket etme şeklinde olmuştur. Bu konudaki katılımcı görüşünü içeren doğrudan alıntı aşağıdadır.

“Sağlık sorunlarının oluşmaması için kısa süreli aralıklar vererek hem öğrencilerin evde hareket etmelerini teşvik ettim hem de kendimin evde hareket ettim. Bunu faydası oldu. Erken yatmaya özen gösterdim.” (Ö7)

Katılımcılar tarafından en az dile getirilen görüşlerden bir diğeri ise uygulama derslerinden maksimum verim almaya çalışmak şeklinde olmuştur. Bu konudaki katılımcı görüşünü içeren doğrudan alıntı aşağıdadır.

“Müzik dersinde sadece çocuklara müzik dinleterek, kendim söyleyerek dersleri yaptım. Örneğin beden dersinde de ayağa kalkıp etkinlikler yaptırдыm.” (Ö1)

Uygulamaya dönük derslerde öğretmen öğrenci etkileşiminin sınırlı olmasından dolayı eksik kalmakta ve bu yüz yüze eğitimle giderilmelidir. Bu noktada artırılmış gerçeklik uygulamaları da katkı sağlayabilir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ortaya çıkan en önemli sonuç, çevrimiçi derslerde öğrenci devamsızlığı olmuştur. Bu durum, öğrencilerin akademik başarısını düşürdüğü gibi öğretmenlerin de motivasyonunun düşmesine neden olmaktadır. Öğrencilerin devamsızlığının nedenleri, özellikle pandeminin başlarında öğrencilerin internete erişim sorunu ve tablet ya da bilgisayarının olmayışı gibi nedenlerden kaynaklandığı görülmüştür. Süreç içinde öğrencilerin derse giriş imkanlarının olmasına rağmen; motivasyon düşüklüğü, öğrenci ilgisizliği gibi nedenlerle ders devamsızlıklarının arttığı tespit edilmiştir. Öyle ki bazı katılımcıların 35 mevcutlu bir sınıfta 4-5 öğrencinin katılımı ile bir dönemi tamamladıkları görülmüştür. Bu durum, öğrencilerin gerekli kazanımları edinememesine neden olmaktadır. Elde edilen bulgulara göre devamsızlık, bir derse özgü değil hemen hemen tüm derslere özgüdür. Öğrencilerin derse devam noktasında ders seçtikleri de katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Öğrencilerde, sevdikleri derslere devam ederken sevmedikleri ya da zorlandıklarını düşündükleri derslere katılım göstermeme eğiliminin olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılar, bu sonuca kendi aralarındaki yaptıkları şube öğretmenler kurulundaki görüşmeler sonucunda vardıklarını ifade etmişlerdir. Bu gibi zorluklar yaşanmasına rağmen öğretmenlerin, öğrencilerin derse devamlarını sağlamak için, yoklama alarak öğrencilerin derse devam durumlarını takip ettikleri ve bu konuda velilerle iletişime geçerek öğrencilerin derslere devam etmelerini sağlamaya çalıştıkları görülmüştür. Öğrencilerin çoğunluğu tarafından devamsızlık yapılması halinde, öğretmenlerin konuyu tekrar anlatamaması, öğrencilerin müfredatta geri kalması gibi sorunlara yol açmaktadır. Bu konu ile ilgili Çakmak ve Uzunpolat (2021) tarafından yapılan çalışmada benzer bulgular elde edilmiştir. Bu sonuçtan hareketle, uzaktan eğitimde öğrencilerin derse devamının artırmak için gerekli teknik, altyapı, sosyal ve psikolojik gerekli tedbirlerin alınmasının büyük önem arz ettiği söylenebilir. Aksi takdirde, süreç boyunca derse düzenli devam eden ve derslerde devamsızlık yapan öğrenciler arasında akademik olarak büyük farklılıklar oluşacaktır. Bu durum, eğitimde istenilen çıktuların alınamamasına ve telafisi zor olacak sonuçlara yol açabilecektir.

Araştırma bulgularında ortaya çıkan bir diğer sonuç, öğretmenlerin öğrencilerin dikkatini toplamakta zorluk çekmeleri ve öğrencilerin çeşitli nedenlerden (bağlantı sorunları, öğrencilerin ders seçmesi) dolayı derslere zamanında girememeleridir. Öğrencilerin uzun süreli devamsızlık yaparak derslerden uzak kalmaları, derslere zamanında girememeleri, ders esnasında dikkatlerinin düşük olması, ilerleyen dönemlerde öğrenciler açısından büyük sorunlara yol açabilir. Uzaktan eğitim, birçok olanaklar sunmaktadır ancak bazı olumsuzlukları da beraberinde getirmektedir. Ortaya çıkabilecek olan en büyük olumsuzluk ise mevcut eğitim sisteminde var olan eşitsizlikleri daha da derinleştirmesidir (Avcı ve Akdeniz, 2021).

Uzaktan eğitimde her öğrencinin eşit şartlara sahip olmadığı, altyapı ve teknolojik araç yetersizliği nedeniyle tüm öğrencilere ulaşamadığı katılımcılar tarafından çok defa ifade edilmiştir. Paydar ve Doğan (2019) tarafından yapılan çalışma da bu sonucu desteklemektedir. Baek, Jones, Bulger ve Taliaferro (2016) tarafından yapılan çalışma göstermiştir ki teknolojiye erişim olanaklarından yoksunluk uzaktan eğitimin en önemli engellerinden biridir. Uzaktan eğitimde başarı isteniyor ise teknolojik imkanların iyileştirilip geliştirilmesi önemlidir (Rose ve Blomeyer, 2005). Ayrıca alan yazında, internet bağlantısı sorunu birçok defa vurgulanmıştır (Asmara, 2020; Mohan, vd., 2020; Dias, Lopez ve Teles, 2020). Evinde teknolojik araç olmayan ya da internet altyapısı zayıf olan öğrenciler uzaktan eğitimden faydalanamamakta dolayısıyla da dezavantajlı duruma düşmektedir. Bu durum, uzaktan eğitimin en önemli olumsuz noktalarından birinin, öğrencilerin eşit haklara sahip olmaması sonucunu doğurmaktadır (Ramos-Morcillo, Leal-Costa, Moral-Garcia ve Martinez, 2020). Öğretmenler, evinde teknolojik aracı olmayan ya da internete ulaşım imkânı olmayan öğrencilerin bu sorunlarını çözmek için bazı çözüm yolları geliştirmişlerdir. Bu durumda olan öğrencilere bakanlık tablet dağıtımını yapmış; öğretmenler, okullardan bilgisayar temin etmişlerdir. Öte yandan öğretmenler, öğrencilerini okullarda oluşturulan EBA destek noktalarına yönlendirmişlerdir. Katılımcı öğretmenler bakanlığın ihtiyaç sahibi öğrencilere dağıttığı tabletlerin ve okullarda oluşturulan EBA destek noktalarının dezavantajlı öğrenciler açısından çok faydalı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu uygulamaların benzerleri diğer ülkelerde de görülmektedir. Örneğin İsveç'te Bergdahl ve Nouri (2020) tarafından yapılan bir araştırma da öğretmenler, dezavantajlı

öğrencileri okula ya da yerel kütüphanelere yönlendirmiş ve öğrencilere basılı materyaller ulaştırmışlardır. Sunulan tüm katkılara rağmen velilerin sosyo-ekonomik durumları ve öğrenciler arasındaki imkân farklılıkları fırsat eşitsizliği doğurmaktadır (Bennet, Uink ve Cross, 2020). Türkiye’de yapılan bazı araştırmalar göstermiştir ki uzaktan eğitimden faydalanamayan öğrenci sayısı oldukça fazladır ve bu durum fırsat eşitsizliğine ve eğitimin kalitesinin düşmesine neden olmaktadır (Yılmaz, Güner, Mutlu, Doğanay ve Yılmaz, 2020). Karadağ ve Yücel de (2020) yaptığı çalışmada öğrencilerin %23’ünün uzaktan eğitime dâhil olmadığını belirterek benzer bulgulara ulaşmıştır.

Araştırma tespit edilen sorunlardan bir diğeri de uzaktan eğitim derslerine karşı öğrenci motivasyonunun düşüklüğüdür. Öğrenci motivasyonunun başarıyı etkilediği bir gerçektir. Öğrenci motivasyonu düşük olduğunda öğrenciler ders çalışmaktan uzaklaşabilmektedir. Wheeler (2002) tarafından yapılan araştırmada, öğrenci motivasyonunun uzaktan eğitimde yüz yüze eğitime göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Wheeler, 2002). Bu sonuç, alan yazın ile örtüşmektedir. Benzer şekilde Hubson ve Purihito (2018) yaptıkları çalışmada, motivasyonun yüz yüze eğitimde büyük önemi olduğu gibi çevrimiçi eğitimde de oldukça önemli olduğunu vurgulamışlardır. Öğrencinin derse motive olamaması istenmeyen öğrenci davranışlarını da beraberinde getirmektedir (Bozpolat, Usta ve Uğurlu, 2016). Motivasyonu düşüren sebeplerin yüz yüze eğitimden farklı olarak uzaktan eğitimde tek yönlü iletişim, internet altyapısı nedeniyle internette kaynaklanan yavaşlamalar ve kopmalar, okul ortamındaki denetimden uzak olunması, uzaktan eğitim sürecinin uzaması, öğrencilerin ders ayrımı yapmaları şeklinde sıralanabilir. Akgül ve Oran (2020) ile Berkant ve Özdoğan (2020) çalışmalarında benzer bulgulardan bahsetmişlerdir. Bu sonuçların aksine Kang ve Zang (2020) ise çalışmalarında uzaktan eğitim sürecinde çevrimiçi eğitimin öğrenci motivasyonunu ve öğrenme düzeyini artırdığını tespit etmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan motivasyon düşüklüğü sorununun en aza indirilmesi için öğretim ortamlarının tasarımında; motivasyon tasarım modeli stratejilerinin etkin bir şekilde kullanılması faydalı olabilir (Uçar, 2016).

Araştırma sonuçlarına göre, öğrenciye pekiştirme amaçlı verilen ödevlerin takibini yapmak öğretmenler açısından bir zorluktur. Ödevlerin takibinin zorluğu, öğrencilerin bir kısmının ödev yapmaması sorununu da beraberinde getirmektedir. Ödev durumu ve takibi boyutu hem öğretmenleri hem de velileri zorlamaktadır. Bu bulgu, Karakuş, Esendemir, Ucuzsatan ve Karacaoğlu’nun (2021) çalışmaları ile benzerlik göstermektedir. Ödevler, uzaktan eğitim sürecinin önemli bir parçasıdır, zira ödevler hem derste öğrenilenlerin pekiştirilmesini hem de öğretmenlerin öğrenciyi değerlendirmesini sağlamaktadır. Öğrencilerin bir kısmının verilen ödevleri düzenli yapmamasının ardında bazı nedenler vardır. Bu nedenlere bakıldığında, öğrencilerin bu ödevleri kendi seviyeleri açısından çok zor bulmadıkları, evdeki ortamın ödev yapmaları açısından bir farklılık oluşturmadığı, verilen ödevleri fazla bulmadıkları gibi sonuçlar ortaya çıkmıştır (Kaynar, Kurnaz, Doğrukök ve Barışık, 2020). Öğrenciler açısından ödevlerin yüz yüze eğitim gibi düzenli kontrol edilememesi, ödevleri aksatmayı da beraberinde getirmiştir. Bu açıdan bakıldığında öğretmenler tarafından uzaktan eğitimde verilen ödevlerin çevrimiçi platformlarda etkileşimli ve düzenli takip edilebilir olması süreci destekleyecektir. EBA platformunda ödev verme ve takip etme sistemi mevcuttur ancak bu sistemin geliştirilip daha işlevsel hale getirilmesi bu sorunu ortadan kaldıracaktır.

Çalışmada ulaşılan bir başka sonuç da uzaktan eğitim sürecinde oluşan sağlık sorunlarıdır. Uzun süre hareketsiz kalmak ve sürekli ekran karşısında olmaktan kaynaklanan hem fiziksel hem de psikolojik sorunlara yol açması anlaşılabilir bir durumdur. Ayrıca süreçte teknoloji (ekran kastedilmektedir) bağımlılığı gibi olumsuz durumlar da ortaya çıkmıştır. Ekran bağımlılığı özellikle öğrencilerde göz sağlığını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ekran bağımlılığının artması öğrencilerde ekranlarıyla olan yüz yüze iletişimi azaltmakta, sosyal uyum problemleri oluşturmakta ve öğrencilerin grup aktivitelerine olan ilginin de azalmasına yol açmaktadır (Rosen, et al., 2014). Nitekim Aykar ve Yurdakal da (2021) çalışmalarında benzer bulgulardan bahsetmişlerdir. Uzaktan eğitimde oluşabilecek sağlık sorunlarını en aza indirmek amacıyla günlük ders saatlerini makul ölçülerde tutmak, ders aralarında hareket edip kısa süreli de olsa temiz hava almak ve ekran karşısında geçirilen süreyi mümkün olduğu kadar azaltmak faydalı olacaktır. Uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar, müzik, beden eğitimi, bilişim teknolojileri gibi uygulamaya dönük derslere giren katılımcılar, bu derslerin çevrimiçi olarak işlenmesindeki zorluklardan bahsetmişlerdir. Uygulamaya dönük bu derslerin tamamen uzaktan eğitim modeliyle yürütülmesi oldukça zordur. Uygulama içerikli derslerde öğreten-öğrenci etkileşimi gerekmektedir ve bu derslerin tamamının uzaktan eğitim yöntemi ile uygulanması öğretmen ve öğrenci açısından zordur.

Örneğin, görsel sanatlar gibi çizim içerikli derslerde öğrencinin kalem tutuşu, çizimi, tonlayabilme gibi yetenekleri kazanabilmesi için öğretmen desteğine ihtiyaç vardır. Bu bulgular Kahraman'ın (2020) yapmış olduğu çalışma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu noktadan hareketle uzaktan eğitimde sağlık ve beden eğitimi gibi uygulamaya dönük dersler için de öğrenciler karşılığını alabilecekleri bir deneyim imkânı sağlamaları büyük önem taşımaktadır (Frimming ve Bordelon, 2016).

Araştırmaya katılan katılımcılar çevrimiçi dersler esnasında öğrencinin velisi ya da kardeşinin gürültü yapmasından dolayı hem derse giren öğrencinin hem de bu seslere maruz kalan diğer öğrencilerin dikkatini toplamakta zorluk çektiklerini ifade etmişlerdir. Alan yazında bu sonuçları destekleyen çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Mohan vd. (2020) yaptıkları çalışmada, uzaktan eğitimde sessiz bir ortam oluşmasının zor olduğu çünkü ev ortamında diğer kardeşlerin ve çocukların sessiz bir ortama engel oldukları sonucuna varmışlardır. Ayrıca araştırmada ortaya çıkan bulgularla paralel şekilde Kurt, Kandemir ve Çelik de (2020) yapmış oldukları çalışmada çevrimiçi eğitimde ev ortamından kaynaklanan sorunların olduğunu ve bu sorunların da uzaktan eğitim sürecini zorlaştırdığını ifade etmişlerdir. Bu bulgular, Fatoni vd.'nin (2020) yapmış oldukları çalışma bulgularıyla örtüşmektedir. Bahsi geçen çalışma bulgularına göre uzaktan eğitim sürecinde; çalışmaya katılan katılımcılar altyapı eksikliği ve bağlantıdan kaynaklanan gecikme sorunları, öğretmenin sesi ile ilgili senkron sorunu, internet kopmasıyla birlikte dersin de yapılamaması sorunu, karşılıklı etkileşimin sınırlı olması, uzun süre devam eden derslerde konsantrasyon sorunu, tam bir eğitim ortamı olmamasından kaynaklı sorunlar ve grup çalışmasına imkan vermemesi gibi sorunlardan bahsetmişlerdir.

Öğretmenler, uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlara bazı çözümler geliştirmişlerdir. Uzaktan eğitimde öğretmenlerin olduğu gibi velilerin rolleri de değişmiştir (Bozkurt vd., 2020). Bu çerçevede katılımcıların büyük çoğunluğu karşılaştıkları sorunları çözmek için velilerle iletişime geçtiklerini ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitimde öğretmen-veli koordinasyonu hayati önem taşımaktadır. Veli ile iletişim halinde olma; istenmeyen öğrenci davranışlarının çözümünde, öğrenciyi yakından tanıma ve dersin amaçlarına ulaşmada öğretmene önemli imkânlar sunmaktadır (Çakmak ve Uzunpolat, 2021). Katılımcıların çoğu, veliler ile iletişim sağlamak amacıyla çevrimiçi gruplar kurduklarını ya da kurulan gruplara dahil olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcılar bu süreçte öğrencilere daha fazla katkı sunmak için uzaktan eğitime çeşitli hazırlıklar yapmışlar, öğrencileri birebir takip etmek amacıyla çeşitli çevrimiçi iletişim gurupları kurmuşlar, EBA ve diğer platformlarda canlı dersler yapmışlar, öğrenci ve velileri yönlendirmişler, EBA'dan oyun ve etkinlik paylaşmışlar, velileri ve öğrencileri yönlendirerek rehberlik etmişlerdir. Bu veriler göstermektedir ki öğretmenler bu zorlu süreçte eğitim ve öğretimin kesintiye uğramaması için öğrencilerle bağlarını koparmamış aksine daha da kuvvetlendirmek adına büyük bir özveri göstermişlerdir. Katılımcılar, öğrenci motivasyonunu artırmak ve öğrencinin derse karşı ilgisini canlı tutmak amacıyla dersi eğlenceli hale getirecek çevrimiçi aktiviteler yaptıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar, öğrenci motivasyonunu artırmak ve dersi monoton olmaktan çıkarmak amacıyla da görsel, işitsel etkinliklere önem verdiklerini ve bu çalışmaların olumlu sonuçlarını gördüklerini de ifade etmişlerdir. Alan yazın incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan eğitimde benzer çözümler gerçekleştirdikleri çalışmalara rastlanmaktadır. Örneğin, Çakın ve Külekçi Akyavuz (2020) yaptığı çalışmada görüş aldığı öğretmenlerin uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunları en aza indirmek ve öğrencileri motive edebilmek için, destekleyici bazı etkinlikler yaptığı, öğrencileri gelecek için teşvik ettiği, okulun devam ettiğini hissettirdiği, sağlık çalışmaları yaptığı, güzel sözler söylediği sonuçlarına ulaşmışlardır. Benzer şekilde Baki ve Çelik (2021) yaptıkları çalışma da öğretmenlerin uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlara teknolojiyi takip etme ve kullanma, materyal eksikliği giderme, öğrencinin aktif katılımını sağlama, iletişim yollarını artırma, ders süresini etkin kullanma gibi çözüm yolları buldukları görülmektedir. Özetle, öğretmenlerin uzaktan eğitimde çok çeşitli sorunlarla karşılaştıkları ve bu sorunlara yönelik çözümler ürettikleri görülmüştür. Bu araştırma farklı branş ve kademelerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitim deneyimlerini yansıtması açısından önemlidir. Karşılaşılan sorunlar ve çözümler daha sonra gerçekleştirilecek araştırmalara da ışık tutacak niteliktedir. Son olarak araştırmada ulaşılan bulgulardan hareketle aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

Öneriler

Maddi imkânsızlık nedeniyle derslere devam edemeyen dezavantajlı öğrenciler teknolojik imkânlarla desteklenmeli, gerekli tablet, bilgisayar ve internet erişim imkânları sağlanmalıdır. Öğretmenlerin dersleri daha ilgi çekici hale getirmeleri açısından web 2 araçları kullanmaları konusunda mesleki yeterlilikleri artırılmalıdır.

Teknolojik altyapı eksiklikleri giderilmelidir. Veli-öğretmen ilişkisi eğitimin her sürecinde artarak devam etmelidir. Özellikle internet ulaşımında sıkıntı yaşanan bölgelerde kırsal kesimlerde fırsat eşitliğinin sağlanması adına ortak kullanıma imkân veren ücretsiz WIFI hizmeti sunulmalıdır. Öğretmenlerin hizmetine sunulan EBA modülü ve çevrimiçi materyaller geliştirilmeli ve çeşitlendirilmelidir.

Kaynakça

- Ağır, F. (2007). *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Akgül, G., & Oran, M. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 15-37.
- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan eğitim: Bir alanyazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırma Dergisi*, 4(1), 1-9.
- Anderson, J. (2020). Brave new world the coronavirus pandemic is reshaping education. <https://qz.com/1826369/how-coronavirus-is-changing-education> adresinden alınmıştır.
- Asmara, R. (2020). Teaching english in a virtual classroom using whatsapp during COVID-19 pandemic. *Language and Education Journal*, 5(1), 16-27.
- Avcı, F., & Akdeniz, E. C. (2021). Koronavirüs (Covid-19) salgını ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar konusunda öğretmenlerin değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi-USBED*, 3(4), 117-154.
- Aykar, A. N., & Yurdakal, İ. H. (2021). Erken çocukluk öğretmenlerinin acil uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Temel Eğitim Dergisi*, 3(2) 6-14.
- Baek, J. H., Jones, E., Bulger, S., & Taliaferro, A. (2016). Physical education teacher perceptions of technology-related learning experiences: A qualitative investigation. *Journal of Teaching in Physical Educatio*, 37(2), 175-185.
- Baki, Ö. G., & Çelik, E. (2021). Ortaokul matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitimde matematik öğretim deneyimleri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 293-320.
- Balaban, M. E. (2012). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitim ve bir proje önerisi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi/The Journal of International Education Science*, 2(5), 376-394.
- Bennet, R., Uink, B., & Cross, S. (2020). Beyond the social: Cumulative implications of COVID-19 for first nations university students in Australia. *Social Sciences & Humanities Open*, 2(1), 1-4. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2020.100083>.
- Bergdahl, N., & Nouri, J. (2020). Covid-19 and crisis-prompted distance education in Sweden. *Technology. Knowledge and Learning*, 26(3), 443-459.
- Berkant, H. G., & Özdoğan, A. Ç. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.
- Bolton, N., & Unwin, L. (1996). *Encouraging the reflective learner: Distance learning as apprenticeship*. In N. Hedge. Going the distance (pp.39-49). Sheffield: University of Sheffield.
- Bozkurt, A., Jung, I., Xiao, J., Vladimirschi, V., Schuwer, R., Egorov, G., & Paskevicius, M. (2020). A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-126.
- Bozpolat, E., Usta, H. G., & Uğurlu, C. T. (2016). Öğrenci ve öğretim elemanlarının sınıf yönetim modellerine ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1157-1173.
- Cowan, J. (1995). *The advantages and disadvantages of distance education*. In R. Howard & I. McGrath. Distance education for language teachers: A UK perspective (pp.14-20). Clevedon: Multilingual Matters.
- Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni*. S. B. Demir (Çev. Ed.), Ankara: Eğiten Kitap.

- Çakmak, A., & Uzunpolat, Y. (2021). Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerine göre salgın döneminde uzaktan eğitim. *Tekirdağ İlahiyat Dergisi*, 7(1), 885-892.
- Çarkın, M., & Akyavuz, E. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansımaları: Öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 166-186.
- Daniel, J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *Prospects*, 49, 91-96. <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09464-3>
- Demir, F., & Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi Özel Sayısı*, 49(1) 273-292.
- Dias, M., Lopez, R., & Teles, A. C. (2020). Will virtual replace classroom teaching? Lessons from virtual classes via ZOOM in the times of COVID-19. *Journal of Advances in Education and Philosophy*, 4(5), 208-213.
- Bilgiç Doğan, H. G. (2014). *Uzaktan eğitim ve yaşam boyu öğrenme*. 09.08.2022 tarihinde <http://www.egitimdeteknoloji.com/uzaktan-egitim-yasam-boyu-ogrenme-nedir/> adresinden alınmıştır.
- Erdoğan, İ. (1998). *Araştırma dizaynı ve istatistik yöntemleri*. Ankara: Emel.
- Ersoy, A. F. (2016). *Fenomenoloji*. A. Saban ve A. Ersoy (Edt.). Eğitimde nitel araştırma desenleri içinde (ss.51-105). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Evans, D., & Shortall, T. (2011). Students' views on the advantages and disadvantages of open distance learning versus traditional on-campus learning in a master's degree course for language teachers in a British university. *The Journal of Nursing Studies*, 10(1), 21-30.
- Fatoni, Arifiati, A., Nurkayati, E., Nurdiawati, E., Fidziah, Pamungkas, G., Adha, S., Irawan, Purwanto, A., Julyanto, O., & Azizi, E. (2020). University students online learning system during Covid-19 pandemic: Advantages, Constraints and solutions. *Systematic Reviews in Pharmacy*, 11(7), 570-576.
- Fidan, M. (2020). Covid-19 belirsizliğinde eğitim: İlkokulda zorunlu uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 24-43.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2000). *How to design and evaluate research in education*. Boston: McGrawHill.
- Frimming, R. E., & Bordelon, T. D. (2016). Physical education students' perceptions of the effectiveness of their distance education courses. *Physical Educator*, 73(2), 340-352.
- Girginer, N., & Özkul, A. (2014). Uzaktan eğitimde teknoloji ve etkinlik. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 107-117.
- Hassenburg, A. (2009). Distance education versus the traditional classroom: Comparing the traditional classroom to the virtual one, does being physically present in school make a difference? *Berkeley Scientific Journal*, 13(1), 7-10.
- Herand, D., & Hatipoğlu, A. Z. (2014). Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Eğitim Platformlarının Karşılaştırılması. *Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1(18), 65-75.
- Holmberg, B. (1995). *Theory and Practice of Distance Education* (Second Edition). London: Routledge.
- Hubson, T. D., & Puruhito, K. K. (2018). Going the distance: Online course performance and motivation of distance learning students. *Online Learning*, 22(4), 129-140.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: 4. Baskı. Pegem Akademi.
- Kahraman, M. E. (2020). Covid-19 salgınının uygulamalı derslere etkisi ve bu derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesi: Temel tasarım dersi örneği. *İMÜ Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 6(1), 44-56.

- Kang, X., & Zhang, W. (2020). An experimental case study on forumbased online teaching to improve student's engagement and motivation in higher education. *Interactive Learning Environments*, 28(7), 1-12.
- Karaca, İ., Karaca, N., Karamustafaoğlu, N., & Özcan, M. (2021). Öğretmenlerin uzaktan eğitimin yararına ilişkin algılarının incelenmesi. *Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 210-224.
- Karadağ, E., & Yücel, C. (2020). Yeni tip koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: Lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2),181-192.
- Karakuş, N., Esendemir, N., Ucuzsatar, N., & Karacaoğlu, M. Ö. (2021). Türkçe dersleri özelinde uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi-Journal of Mother Tongue Education*, 9(3), 993-1011.
- Kashora, T., Van der Poll, B., & Van der Poll, J. A. (2016). E-learning and technologies for open distance learning in management accounting. *Africa Education Review*, 13(1), 1-19.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Z. Kaya. İçinde Ankara: Pagem Yayınları.
- Kaynar, H., Kurnaz, A., Doğrükök, B., & Ş. Barışık, C. (2020). Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(7), 3269-3292.
- Knowles, M. S. (1975). *Self-directed learning: A guide for learners and teachers*. New York: Association Press.
- Kurt, K., Kandemir, M. A., & Çelik, Y. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 89-103.
- MEB. (2020a). *Haber arşivi*. <http://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-23-Martta-baslayacak-uzaktan-egitime-iliskin-detaylari-anlatti/haber/20554/tr> Erişim:05.05.2020 adresinden alınmıştır.
- MEB. (2020b). *Haber arşivi*. <http://www.meb.gov.tr/ebada-canlisisinfla-egitim-basliyor/haber/20602/tr> Erişim: 05.05.2020 adresinden alınmıştır.
- Miles, M., & Huberman, A. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. California: Sage Publications.
- Mohan, G., McCoy, S., Carroll, E., Mihut, G., Lyons, S., & Domhnaill, C. M. (2020). *Learning for all? Second-level education in Ireland during COVID-19. COVID-19. ESRI Survey and Statistical Report Series*.
- Moore, M. G., & Kearsley, G. (2011). *Distance education.A systems view of online learning*. U.S.A.: Wadsworth Cengage Learning.
- Odabaş, H. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36.
- Oliveria, M. S., Penedo, A. T., & Pereira, V. S. (2018). Distance education: Advantages and disadvantages of the point of view of education and society. *Dialogia*, 29, 139-152.
- Paydar S., & Doğan, A. (2019). Öğretmen adaylarının açık ve uzaktan öğrenme ortamlarına yönelik görüşmeleri. *Eğitim ve Teknoloji Dergisi*, 1(2), 154-162.
- Picciano, A. G. (2017). Theories and frameworks for online education: Seeking an integrated model. *Online Learning*, 21(3), 166-190.
- Queen, B., & Lewis, L. (2011). *Distance education courses for public elementary and secondary school students: 2009-10 (NCES 2012-009)*. U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics.
- Ramos-Morcillo, A. J., Leal-Costa, C., Moral-Garcia, J. E., & Martinez, M. R. (2020). Experiences of nursing students during the abrupt change from face-to-face to e-learning education during the first month of confinement due to COVID-19 in Spain. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(15), 5519.
- Richardson, P., Dellaportas, S., Perera, L., & Richardson, B. (2013). Students' perceptions on using iPods in accounting education: a mobile-learning experience. *Asian Review of Accounting*, 21(1), 4-26.

- Rose, R., & Blomeyer, R. L. (2005). *Access and equity in online classes and virtual schools*. North American Council for Online Learning.
- Rosen, L. D., Lim, A. F., Felt, J., Carrier, L. M., Cheever, N. A., Lara-Ruiz, J. M., & Rokkum, J. (2014). Media and technology use predicts ill-being among children, preteens and teenagers independent of the negative health impacts of exercise and eating habits. *Computers in Human Behavior*, 35, 364-375.
- Saygı, H. (2021). Covid-19 pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 109-129.
- Schardt, C. M., Garrison, J., & Kochi, J. K. (2002). Distance education or classroom instruction for continuing education: Who retains more knowledge? *Journal of the Medical Library Association*, 90(4), 455-457.
- Uçar, H. (2016). *Uzaktan eğitimde motivasyon stratejilerinin öğrenenlerin ilgileri, motivasyonları, eylem yeterlikleri ve başarıları üzerine etkisi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Wheeler, S. (2002). Student perceptions of learning support in distance education. *Quarterly Review of Distance Education*, 3(4) 19-29.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara, Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, S. (2016). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 301-329.
- Yılmaz, E., Güner, B., Mutlu, H., Doğanay, G., & Yılmaz, D. (2020). *Veli algısına göre pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinin niteliği*. Konya: Palet Yayınları.
- Yılmazsoy, B., & Kahraman, M. (2019). Uzaktan eğitim öğrencilerinin öz-yönetimli öğrenme becerilerinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 12(2), 783-818.

Etik Kurul Onay Bilgileri

Veriler toplanmadan önce Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan 21.07.2022 tarih ve 2022/351karar sayılı etik izni alınmıştır.

EXTENDED SUMMARY

The coronavirus epidemic (Covid-19), which affects the whole world, first appeared on March 10, 2020, in Turkey. The World Health Organization (WHO) declared the coronavirus as a global epidemic on March 11, 2020 (Saygi, 2021). The epidemic has affected all areas of social life. As in every field, the schools where education and training activities are carried out were also affected by the epidemic and the schools had to be closed. Although the closure of schools contributes to the prevention of the epidemic, on the other hand, it causes significant costs for countries. Many countries in the world were caught unprepared for this new situation and had to switch to distance education in a short time (Daniel, 2020). It has been announced that as of March 23, 2020, distance education will be started in Turkey. Thus, the concept of distance education has entered our social and educational life (Karaca, Karaca, Karamustafaoğlu, & Özcan, 2021). In the conduct of distance education activities, there are traditionally publications through correspondence, radio, television, and CD-ROMs. Recently, Pocket-PC has also emerged as an additional medium where students can access course content that can be downloaded and stored on handheld mobile devices (Richardson et al., 2013). As well as the opportunities offered by distance education, it also has some limitations because it eliminates the social environment that students have at school (Hassenburg, 2009). Some of these limitations can be expressed as preventing socialization in students, failure of full learning, requiring a lot of effort, and causing time loss, and providing limited communication. Distance education provides a one-way communication when students are not active (Ağır, 2007). In cases where there is one-way communication and the social environment is limited in education, students cannot communicate with other students and are deprived of an effective learning path such as peer learning (Bolton & Unwin, 1996; Cowan, 1995). Some of the other limitations of distance education are that it makes face-to-face student communication difficult, hinders socialization, having problems in learning in individuals who do not know how to learn, working individuals take rest time, and lack of skills and practical lessons (Akyürek, 2020). Communication problems, problems with parents and problems with students' own learning (Çarkın & Akyavuz, 2020) are other disadvantages of distance education.

This research was designed in a qualitative research pattern. The research was carried out in the phenomenology pattern, which is one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 4 classroom and 9 branch teachers working in state primary and secondary schools affiliated to the Ministry of National Education in the central district of Düzce province in the 2022/2023 academic year. Maximum variation sampling, one of the purposive sampling methods used in qualitative research, was used to determine the study group. A semi-structured interview form was used as a data collection tool in the research. Two open-ended questions were prepared in the interview form. Data were collected through face-to-face interviews. The data obtained in the research were analyzed by content analysis technique. According to the findings obtained in the research, the problems they encounter in distance education; problems caused by communication, problems arising from low motivation, problems related to participation in class, problems related to health, problems caused by technology, problems caused by students, personal problems, difficulties in reaching parents, inequality of opportunity, problems due to infrastructure, problems due to lesson start time and socialization identified as problems. Teachers stated that the solution to the problems experienced is technological material and infrastructure support, security measures, effective use of online communication platforms, teacher-parent cooperation, motivation, and taking health measures.

The most important result of the research was student absenteeism in online courses. This situation not only reduces the academic achievement of students but also causes a decrease in the motivation of teachers. It has been observed that the reasons for students' absenteeism, especially at the beginning of the pandemic, are the problems of students accessing the internet and the absence of a tablet or computer. Although students have the opportunity to enter the course during the process; It has been determined that absenteeism from classes has increased due to reasons such as low motivation and student indifference and incuriousness. Another result that emerged from the research findings is that teachers have difficulty in getting students' attention and students cannot attend classes on time due to various reasons (connection problems, students' distinction of classes) It has been stated many times by the participants in the research that not every student has equal conditions in distance education, and that all students cannot be reached due to the lack of infrastructure and technological equipment. Another problem identified in the research is the low student motivation towards distance education courses. It is a fact that student motivation affects success.